

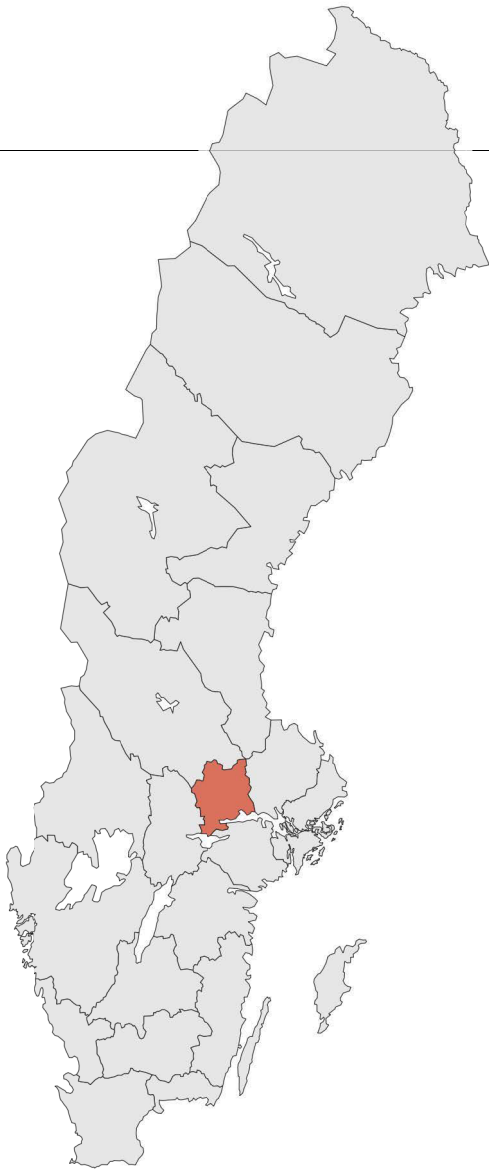
Schaktningsövervakning inom Arboga stadslager

L2004:3307
Sturestaden 3:1
Arboga stad och kommun
Västmanland
Erica Strengbom

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB
Radiatorvägen 11, 702 27 Örebro
Telefon 019-609 04 10
www.arkeologgruppen.se
arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

*Översiktskarta över Sverige med
Västmanlands län markerat i rött.*

© 2024 Arkeologgruppen AB
Arkeologgruppen rapport 2024:37
Lst dnr 431-1827-2024

Författare	Erica Strengbom
Kvalitetsgranskning	Nina Balknäs
Grafisk form	Nina Balknäs
Omslagsfoto	Kabelskåp på väg att bytas ut. Foto från söder.
Foto	Arkeologgruppen AB om inte annat anges i figurtexten.

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
Villkor finns tillgängliga på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed sv>

Fastighetskartan: © Lantmäteriet Dnr: R50223371_200001

Terrängkartan, samt GSD-Översiktskartan: Lantmäteriet (CC0)

ARKEOLOGGRUPPEN AB RAPPORT 2024:37

ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING
I FORM AV SCHAKTNINGSÖVERVAKNING

Schaktningsövervakning inom Arboga stadslager

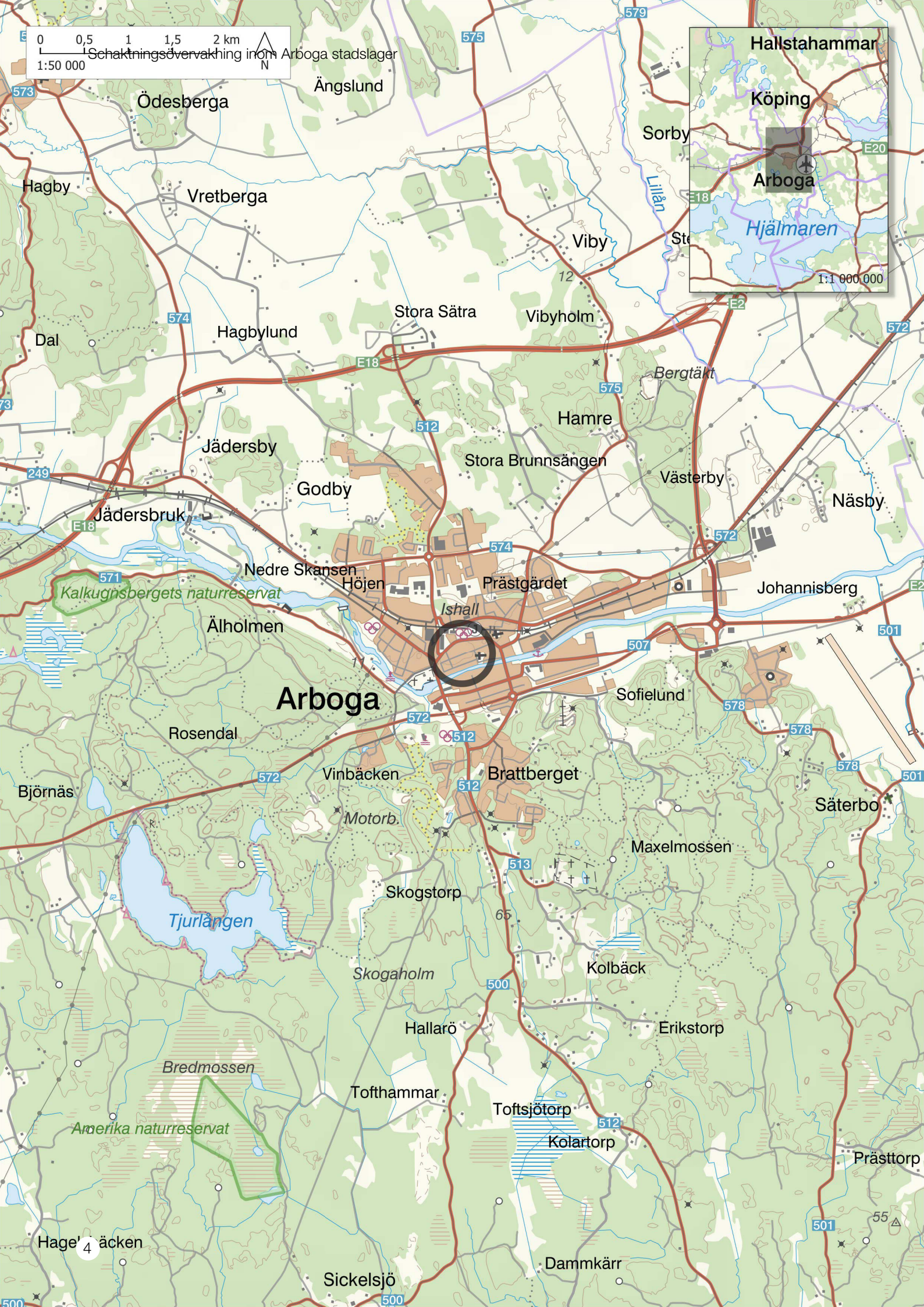
L2004:3307
Sturestaden 3:1
Arboga stad och kommun
Västmanland

Erica Strengbom

Lst dnr 431-1827-2024

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning	5
Inledning	5
Bakgrund och kulturmiljö.....	7
Syfte och målgrupper.....	7
Metod och genomförande.....	7
Resultat.....	9
Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen	10
Tekniska och administrativa uppgifter	11
Referenser	12
Förteckning över figurer	12
Bilagor	13
<i>Bilaga 1. Schakttabell</i>	<i>13</i>

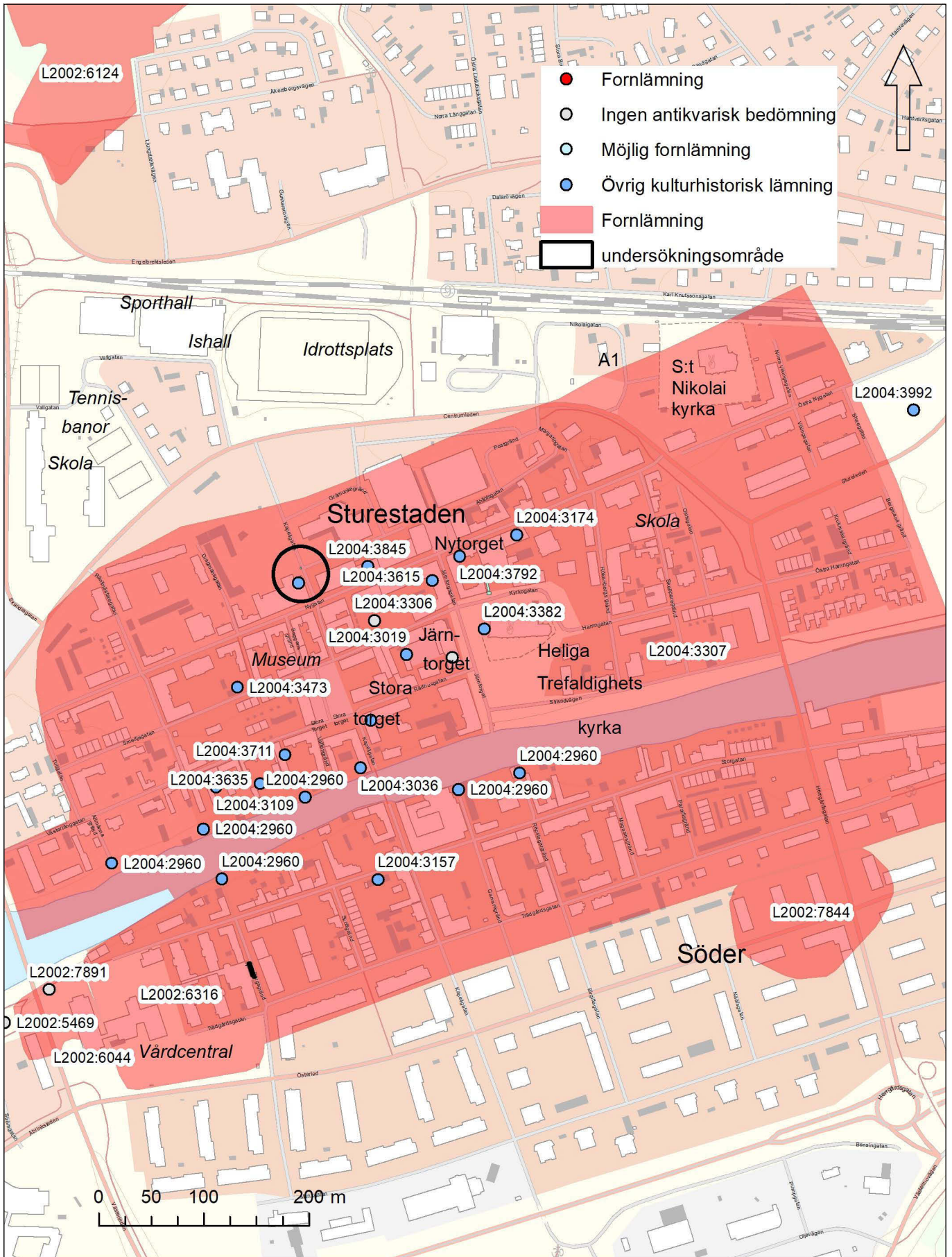
SAMMANFATTNING

I samband med att ett kabelskåp skulle bytas ut inom fornlämning L2004:3307 Arboga stadslager medverkade Arkeologgruppen och övervakade ingreppet. I direkt närhet har flera medeltida källare påträffats vid tidigare markingrepp. Detta schakt berörde dock ingen arkeologi.

INLEDNING

Våren 2024 utförde Arkeologgruppen en arkeologisk schaktningsövervakning inom fornlämning L2004:3307, som är Arboga stadslager. Beslut i ärendet fattades av Länsstyrelsen den 8 april 2024 och kostnadsansvar bars av Mälar-energi Elnät AB.

Figur 1 (föregående sida). Översiktskarta över området kring Arboga. Skala 1:50 000 med instick i skala 1:1 000 000.

Figur 2. Fornlämningsskildern kring undersökningsområdet. Skala 1:5 000.

BAKGRUND OCH KULTURMILJÖ

Namnet Arboga nämns för första gången i historiska dokument år 1286 som *Arbugae*, vilket betyder åbåge eller åkrök. Exakt när Arboga fick sina stadsprivilegier är okänt, men det bör ha skett någon gång under 1200-talets andra hälft. År 1285 grundades ett franciskanerkloster i Arboga och stadens äldsta sigill dateras till år 1330. Under såväl medeltid som tidig modern tid har staden haft en viktig funktion som handels och omlastningsplats för järnmalms-transporterna från Bergslagen till Stockholm. Närheten till ån anses vara en av huvudanledningarna till Arboga stads uppkomst under medeltiden (Nordström 2015:45).

Till skillnad från många andra städer har Arboga inte genomgått någon reglering av stadsplanen, utan stadens utformning antas vara av medeltida ursprung. Unikt för Arboga är också dess många välbevarade medeltida stenbyggnader och källare (Strengbom 2017).

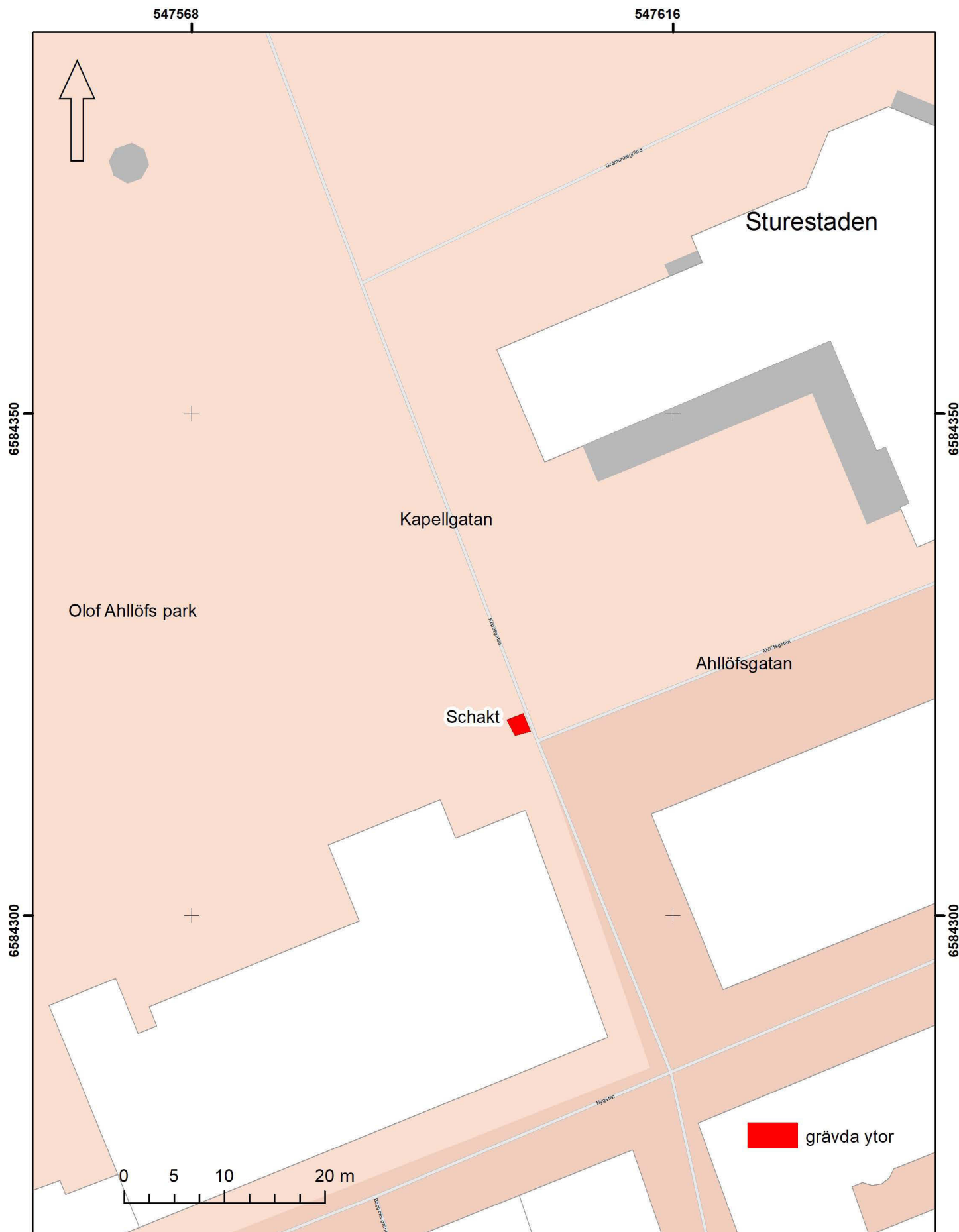
Undersökningsområdet ligger inom fornlämningen Arboga stadslager L2004:3307 som omfattar hela Arboga innerstad. Väster om undersökningsområdet ligger Olof Ahllöfs park där två bevarade medeltida stenbyggnader finns: Stallgården och Stekaren. Vid en undersökning av den västra delen av parken, år 2005, framkom rester av ytterligare två källargrunder (Ahlström 2005:A45, 2006:59). Dessutom finns tre dokumenterade källare söder om parken (Bergqvist & Bäck 2000:3).

SYFTE OCH MÅLGRUPPER

Syftet med undersökningen är att med ett vetenskapligt arbetsätt dokumentera fornlämningen. Målgrupper för undersökningen är Länsstyrelsen och Mälarenergi Elnät AB.

METOD OCH GENOMFÖRANDE

Uppdraget genomfördes i samband med ordinarie schaktningsarbete. Schaktet dokumenterades skriftligt, fotograferades och mättes in med handhållen GPS i koordinatsystemet SWEREF 99TM. Redigering av inmätningarna och kartproduktion gjordes i Arc GIS 3.

Figur 3. Plan över undersökningsområdet. Skala 1:500.

RESULTAT

En yta om cirka 1,0×1,5 meter med ett djup av 0,4 meter grävdes där ett elskåp skulle bytas ut i korsningen av kapellgatan och Ahllöfsgatan. Schaktets stratigrafi bestod av stenplattor överst följt av skydds-sand som låg kring befintliga kablar. Inget av arkeologiskt intresse påträffades.

Figur 4. Schaktet fotat från söder.

UTVÄRDERING AV RESULTATEN i förhållande till undersökningsplanen

Syftet med den arkeologiska undersökningen var att beskriva, dokumentera och undersöka fornlämningens utbredning inom schaktet. Om mindre omfattande och mindre komplexa anläggningar påträffades skulle de undersökas. Om mer omfattande anläggningar påträffades skulle arbetet pausas och Länsstyrelsen kontaktas för samråd. Arbetet kunde utföras utan några avsteg från undersökningsplanen. Arkeologgruppen anser sig ha fullgjort uppdraget.

TEKNISKA och ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Län	Västmanland
Kommun	Arboga
Landskap	Västmanland
Socken	Arboga stad
Fastighet	Sturestaden 3:1
Lämningsnummer	L2004:3307
Lämningsstyp	Stadslager
Datering	-
Typ av undersökning	Schaktningsövervakning
Länsstyrelsens beslutsdatum	2024-04-08
Länsstyrelsens diarienummer	431-1827-2024
Arkeologgruppens projektnummer	P24029
Ärendenummer i Fornreg	202400429
Projektledning	Erica Strengbom
Personal	Erica Strengbom
Undersökningstid	2024-04-23
Undersökt yta	1,5 m ²
Inmätningsteknik	Handhållen GPS
Koordinatsystem	SWEREF 99TM
Läge och koordinater	X 6584319 Y 547591 Ekonomiska kartan 1964 kartblad Arboga 1067a64
Höjdsystem	RH 2000
Arkiv	Dokumentationsmaterialet förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen.
Digitalt arkiv	Det digitala arkivet förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen.
Fynd	Inga fynd påträffades.

REFERENSER

- Alström, U. 2005. *Två källarlämningar vid Olof Ahllöfs park*. Förundersökning i form av schaktningsövervakning. Västmanlands läns museum kulturmiljöavdelningen rapport A2005:A45.
- Alström, U. 2006. *Det medeltida huset Stekaren i Arboga*. Antikvarisk kontroll. Kulturmiljö Mälardalen rapport 2006:59.
- Bergqvist, U., Bäck, M. 2000. *Arboga medeltida källare samt kulturlager i kvarteret Boktryckaren*. Arkeologisk förundersökning. UV Bergslagen rapport 2000:3.
- Järpe, A. 1976. (med bidrag av Hans Andersson). *Arboga. Medeltidsstaden 2*. Rapport Riksantikvarieämbetet och Statens historiska museer. Stockholm.
- Nordström, A. 2015. *Odling och bebyggelse i det tidigmoderna Arbogas utkant*. Arkeologiska uppdragsverksamheten rapport 2015:49.
- Strengbom, E. 2017. *Stenkällare vid Medborgarhuset i Arboga Kvarteret Lyran*. Arkeologgruppen rapport 2017:41

FÖRTECKNING ÖVER FIGURER

- Figur 1. Översiktskarta över området kring Arboga. Skala 1:50 000 med instick i skala 1:1 000 000.*
- Figur 2. Fornlämningsskissen kring undersökningsområdet. Skala 1:5 000.*
- Figur 3. Plan över undersökningsområdet. Skala 1:500.*
- Figur 4. Schaktet fotat från söder.*

BILAGOR

Bilaga 1. Schakttabell

Snr	Längd/m	Bredd/m	Djup/m	Övrigt
1	1,5	1	0,5	Kablar och skyddssand. Inget av arkeologiskt intresse.

Arkeologgruppen AB

RAPPORT 2024:37

